

ת"פ (תל אביב) 51140-08-23 - מדינת ישראל נ' אהרן מלול

ת"פ (תל-אביב-יפו) 51140-08-23 - מדינת ישראל נ' אהרן מלול שלום תל-אביב-יפו

ת"פ (תל-אביב-יפו) 51140-08-23

מדינת ישראל

נגד

אהרן מלול (עציר)

בית משפט השלום בתל-אביב-יפו - יפו

[24.07.2024]

כבוד השופטת שלומית בן יצחק

גזר דין

רקע והשתלשלות ההליך

כתב האישום

1. כתב האישום שהוגש כנגד הנאשם ביום 22.8.2023 ייחס לו פציעת המתלונן, כמו גם את נסיון פציעתו, על רקע סכסוך שהתגלע בינו לבין י', בן הנאשם. נטען, כי ביום 17.8.2023 הגיע הנאשם למספרה בה עבד המתלונן, מצויד במכשיר עשוי ברזל ובו זכוכית מגדלת, מכשיר שכונה על ידי הנאשם, כמו גם בהכרעת הדין, 'לופה', איים עליו לרצחו, ניסה לפצעו, ולאחר מכן אף פצעו בירכו, באמצעות הלופה, ומשהגיעו שוטרים למקום - התנגד למעצרו.

2. הנאשם הואשם בעבירות הבאות: איומים, עבירה לפי סעיף 192 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן: החוק); החזקת סכין שלא כדין, עבירה לפי סעיף 186(א) לחוק; פציעה כשהעבריין מזוין, עבירה לפי סעיף 335(א)(1) לחוק; ניסיון פציעה כאמור, עבירה לפי סעיף 335(א)(1) בצירוף סעיף 25 לחוק והפרעה לשוטר במילוי תפקידו, עבירה לפי סעיף 275 לחוק.

3. בתשובתו לאישום הודה הנאשם בעבירת החזקת הסכין, עבירת האיומים ועבירת ההפרעה לשוטר והכחיש את שתי עבירות הפציעה.

הכרעת הדין

4. ביום 3.7.2024, לאחר שמיעת ראיות, הורשע הנאשם בכל המיוחס לו. הכרעת הדין היא חלק בלתי נפרד מגזר הדין; יש לקרוא האחרון בזיקה לממצאיה העובדתיים ולקביעותי בנוגע לאופן התנהלות הנאשם במהלך האירוע ויחסו לעבירה ולמתלונן.

בפסקה 11 להכרעת הדין (ככל שלא יאמר אחרת ההפניות הן להכרעת הדין, ש.ב) ציינתי כי: "קביעתי היא כי הנאשם הצטייד מראש, עוד טרם הגעתו למספרה, לא רק בלופה, אלא גם בחפץ בעל להב חד, המסוגל לחתוך, אליו אתייחס בהכרעת הדין כ-'סכין', והגיע למקום מתוך כוונה לפגוע פיזית במתלונן, לאחר שהטמין את הלופה ואת הסכין בתחבושת שהניח על ידו הימנית. הנאשם נכנס למספרה, ניגש למתלונן, בעוד זה עסוק במלאכתו, התקרב אליו וצעק עליו, ובמהלך כך הוציא את הסכין מהתחבושת והעבירה לידי השמאלית. המתלונן, בניסיון למנוע התדרדרות האירוע והסלמתו בתוככי המספרה ומחשש לפגיעה בלקוחותיו, אמר לנאשם: "בוא" והחל לצאת ממנה. בדרכו לדלת, התקיפו הנאשם, כשהוא אחוז בידיו בסכין ובלופה, וניסה לחבול בו ולפצעו באמצעותו, עד שהופל ארצה על ידי א' (עובד נוסף במספרה, ש.ב). הנאשם נאבק במתלונן גם לאחר נפילתו, ובשלב זה שיסף את ירכו הימנית באמצעות הסכין ופצעו. אף בהמשך, התפרע הנאשם ונלחם במתלונן ובאחרים שניסו לרסנו, והובא לרחבה אל מול המספרה, שם המשיך להיאבק במתלונן, שאחז ברגלו בניסיון למנוע ממנו לפגוע בו פעם נוספת. במהלך האירוע נגרמו למתלונן, כתוצאה מתקיפת הנאשם חבלה על רקתו השמאלית וכן חתך נוסף בצד חזהו, חבלה על זרועו ודימום מאפו".

עובדות האירוע נפרשו בכתב האישום באופן בלתי מדויק וחסר. בשל כך, נדרשתי להוראות סעיף 184 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: החסד"פ) בנוגע למגוון נושאים (פסקות 140-156).

כעולה מהתמצית שצוטטה לעיל, במהלך המשפט התברר כי התיאור העובדתי שבכתב האישום הנוגע לפגיעת הנאשם באמצעות הלופה אינו נכון. קבעתי כי הלופה אינה סכין, שכן אין ביכולתה לדקור או לחתוך (פסקה 149) וכי פגיעת המתלונן נעשתה באמצעות סכין בה הצטייד הנאשם (בנוסף ללופה) עוד טרם הגעתו למקום. קבעתי, בפסקה 147 להכרעת הדין כי "בנסיבות בהן יוחסו לנאשם מלכתחילה עבירות פגיעה, גם אם באמצעות חפץ אחר, שהוגדר כסכין והוא אף הודה בעבירת החזקת הסכין וציין בעדותו מפורשות כי נכנס למספרה מצויד בתער ספרים, ספק האם יש צורך להידרש להוראות סעיף 184 לחסד"פ. כך או אחרת לנאשם נתנה הזדמנות סבירה להתגונן מפני פרט עובדתי זה. נושא הסכין היה לב המשפט, החלק המרכזי בו הדורש הכרעה. המתלונן ו-ר' (עובדת נוספת במספרה, ש.ב) נחקרו ממושכות בהקשר טיב החפץ בו נעשה שימוש על ידי הנאשם לשם פגיעה במתלונן. הנאשם אישר כי הצטייד בסכין, גם אם טענתו לאי-שימוש בה נדחתה. המאשימה, עוד טרם סיכומי ההגנה, הבהירה כי לשיטתה, בנקודת זמן זו, הפגיעה נעשתה שלא באמצעות הלופה ואף הסנגור נדרש לכך בסכומיו. עוד בחקירתו, כמו גם בתשובתו לכתב האישום, הודה הנאשם כי החזיק בסכין".

הנאשם הודה בתחילת ההליך בעבירת החזקת הסכין; אלא שכתב האישום הגדיר את הלופה, שכאמור אינה מסוגלת לחתוך או לדקור, כסכין. על אף שעוד בחקירתו במשטרה אישר הנאשם כי הצטייד בתער ספרים בנוסף ללופה טרם כניסתו למספרה, לא נכללה עובדה זו בכתב האישום. בהקשר זה ציינתי בפסקה 151 כי "אני קובעת אפוא, ולו בהתאם לסמכותי לפי הוראות סעיף 184 לחסד"פ, כי אשמתו של הנאשם בעבירה זו הוכחה, מעבר לכל ספק סביר, בהקשר הסכין בה הצטייד טרם כניסתו למספרה, על יסוד הראיות שהובאו לפני במהלך המשפט, לרבות הודאתו". ועוד: מסרטוני מצלמות האבטחה ומראיות נוספות שהתבררו במשפט, עלה כי הנאשם תקף את המתלונן, מספר פעמים, ואף גרם לו לחבלות שלא צוינו בכתב האישום.

לאחר שקילה, נמנעתי משימוש בסמכותי לפי הוראות סעיף 184 לחסד"פ בנוגע לאותן עובדות נוספות ועבירות התקיפה שעלו במשפט: תקיפת המתלונן בחלקו הראשון של האירוע, חבלות שלא צוינו בכתב האישום ונסיון תקיפה נוסף שהתרחש בשלב ריסון הנאשם מחוץ למספרה. בצד זאת נקבע כי אותן עובדות ועבירות הוכחו מעבר לכל ספק סביר (פסקה 155 להכרעת הדין) וכי לנאשם נתנה הזדמנות סבירה להתגונן מפניהן. ציינתי כי טענות הצדדים בהקשר קביעות אלו שמורות להן בהמשך ההליך, בהתאם להוראות סעיף 40 לחוק, שענייני נסיבות הקשורות לביצוע העבירה.

עוד מצאתי כי חלק מהתיאור העובדתי בכתב האישום, הנוגע לעניין חמישה נסיונות דקירה של הנאשם את "המתלונן והסובבים אותו" בסוף האירוע, "בעודו שרוע על הרצפה", לא הוכח במידה הנדרשת בפלילים (פסקה 156).

טיעוני הצדדים לעונש

5. טיעוני הצדדים לעונש נשמעו לפני ביום 10.7.2024.

בפתח הדיון הציגה המאשימה את רישומו הפלילי של הנאשם וגזר דין הכולל מאסר מותנה שהוטל עליו בתיק קודם שלטענתה לא הרתיעו. המאשימה הדגישה את התנהלותו העבריינית של הנאשם, שהצטייד בסכין ופצע את המתלונן בצורה אכזרית, באור יום, אל מול אחרים, לרבות ילדים ונשים ואת העובדה כי אף לאחר שנתפס, השתולל וניסה לתקוף שוב. כן ציינה את מכלול נזקי המתלונן, לרבות האפשרות לגרימת נזק חמור יותר. בהינתן זאת, ובפגיעה בערכים המוגנים, עתרה המאשימה למתחם ענישה שנע בין 24 חודשים ועד 48 חודשים, בצד ענישה נלווית.

אשר לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה, הפנתה המדינה לעבר הפלילי, להעדר לקיחת האחריות ולזלזול בחומרת המעשים, וביקשה למקם את הנאשם בשליש או ברף העליון של המתחם, בצד הפעלת המאסר המותנה במצטבר, הטלת מאסר מותנה, פיצוי משמעותי והתחייבות להימנע מביצוע עבירות.

לטענת ההגנה פעולות הנאשם נועדו לגונן על בנו. הסנגור הדגיש את דברי הרופא שהעיד בהליך לפיהם מדובר בחבלה שטחית, שלא חדרה לשריר, ואף אם הנזק "נראה לא טוב, מזעזע", מדובר בחבלה נקודתית. עוד ציין כי עולה מחקירת הנאשם כי זה "הופתע" ממראה החתך והדבר מעיד על כך שלא התכוון לפגוע בו או לדקור אותו "בצורה שנראית". הסנגור אף הפנה לעובדה כי הנאשם הושפל ונגרר על רצפת הרחבה לאחר האירוע ולכך שאף שהנאשם "מרגיש שהוא קרבן", תחושה זו אינה מנותקת מהקשר הפגיעה בבנו.

הסנגור הדגיש את נסיבותיו האישיות של הנאשם, היותו אב וסב לרבים, רקעו הפסיכיאטרי וחווית המעצר הקשה, גם על רקע גילו.

ההגנה עתרה לקביעת מתחם שינוע בין תקופת מעצרו של הנאשם לבין רף עליון של שנתיים מאסר (המקביל לרף התחתון שהציעה המאשימה) ולגזירת עונש הנאשם במסגרת מתחם זה.

הנאשם, שלאורך כל הדיון קטע את באי כוח הצדדים והטיח טענות בתובע לפיהן הוא מעצים את אשמו (וכלשונו: "אתה יותר מדי קובר אותי באדמה"), אמר בדברו האחרון: "כמו שאמר עורך הדין, על המעצר שלי שאני עובר שם, לא פשוט. זה דבר הזוי שאני כל פעם נתקף, בפעם האחרונה כל השיניים שלי זזות, אני לא רואה, המשקפיים שלי. אני שומע דברים הזויים, רואה דברים מכתב האישום, דוקרנים, לא היה דבר כזה. לופה, לא ראיתי את זה בחיים, הלופה לא יכולה לדקור, לא יכולה לחתוך. אני רוצה ללכת הביתה, לצאת למסגרת שלי לחיים שלי, אני לא אלך לאף אחד, אני מבטיח לשופטת, אני למדתי ואני יודע לוותר, אני סולח לכולם. יש אנשים צעירים בבית הסוהר רק מכינים דוקרנים ורק רוצים אלימות. אני לא יכול לספוג עוד אלימות. בבקשה תתחשבי בי...".

נוכח דברים אלה, על מנת לוודא כי שלומו של הנאשם נשמר וצרכיו נענים ביקשתי התייחסות שירות בתי הסוהר לטענותיו. זו התקבלה ביום 15.7.2024 ולפיה במסגרת שהותו במעצר היה הנאשם מעורב בשתי קטטות, כאשר באפריל 2024, לאחר הראשונה בהן נבדק ולא נמצאו עליו סימני חבלה ומאז לא פנה לקבלת טיפול רפואי.

דיון והכרעה

מתחם העונש ההולם

6. העיקרון המנחה בענישה, שעוגן במסגרת תיקון 113 לחוק, הוא עקרון ההלימה, שבהתאם להוראות סעיף 40ב לחוק משמעו: "יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו".

7. על פי הוראות סעיף 40ג(א) לחוק, טרם גזירת העונש יש לקבוע מתחם עונש הולם למעשה העבירה, תוך התחשבות בערך החברתי שנפגע כתוצאה מביצוע העבירה ומידת הפגיעה בערך זה, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה. אין מחלוקת כי על אף התמשכותו, מדובר באירוע אחד שבין כל רכיביו קשר ענייני הדוק (ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל (29.10.2014)).

הערכים שנפגעו ממעשי הנאשם ומידת הפגיעה בהם

8. הנאשם ניסה לפצוע את המתלונן, ולבסוף: פצעו, כשהוא אוחז בסכין ובלופה וזאת תוך השמעת איומים לפגיעה בחיים. לבסוף, התנגד למעצרו ונאבק בשוטרים שניסו לכבלו.

9. הערכים המוגנים אשר נפגעו מביצוע עבירות הפגיעה ונסיון הפגיעה, בנסיבות מחמירות, הם ערכי שלמות הגוף והנפש, אוטונומית האדם על גופו ובנסיבות העניין, אף שימור תחושת הביטחון במקום עסקו.

10. ערכים אלה רלבנטיים אף לעבירת החזקת הסכין. זו קובעת סטנדרט התנהגות במרחב הציבורי, המשמש כשסתום ראשוני למניעת הסלמתה: שימוש בפועל בסכין.

11. הערכים המוגנים בבסיס עבירת האיומים נוגעים לשימור כבודו של הפרט, זכותו לחיים שלווים ולמניעת פגיעה בו, לרבות פגיעה בחופש הבחירה והאוטונומיה (ע"פ 98/20 כהן נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (11.6.2020)). עבירה זו, המעגנת בחובה איסור אלימות מילולית והתנהגותית, נועדה, בין היתר, למנוע מעבר לשלב הפגיעה הפיזית באדם; היא נוגעת לאיסור הצהרת הכוונות לבצע פגיעה, בעוד עבירת החזקת הסכין, בראיה צופת פני-עתידי אוסרת על החזקת האמצעי לביצועה של פגיעה כאמור.
12. נסיבות האירוע, עליהן נעמד בהרחבה לעיל, נושאות מטען חומרה מהותי וממשי ומלמדות על מידת אשם משמעותית. בנסיבות אלו, הפגיעה בערכים המוגנים כתוצאה מעבירות האלימות, האיומים והחזקת הסכין עומדת ברף גבוה מאוד.
13. בסופו של האירוע, התנגד הנאשם למעצרו. הערכים המוגנים בבסיס עבירת הכשלת שוטר במילוי תפקידו, לפי סעיף 275 לחוק, הם שמירת הסדר הציבורי ומתן אפשרות לכוחות שיטור לפעול ביעילות לשם הבטחת חיים תקינים ושלווים(ע"פ 8462/15 אבו ראס נ' מדינת ישראל (30.11.2016); ת"פ (מחוזי י-ם) 16676-05-16 מדינת ישראל נ' פרידמן, פסקה 11 (17.12.2018)). במקרה מושא התיק בכותרת, עצמת הפגיעה בערכים אלה אינה גבוהה.
14. סעיף 40ט(א) לחוק קובע כי על בית המשפט להתחשב בקביעת העונש ההולם, בנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, מקלות ומחמירות כאחד "ככל שסבר שהן משפיעות... על אשמו של הנאשם". בנסיבות המחמירות יש להתחשב אם הוכחו מעבר לכל ספק סביר; באלו הפועלות לזכות הנאשם - ברמת ההוכחה הנדרשת במשפט אזרחי (סעיף 40יג לחוק).
- השלכות הפער בין נסיבות ביצוע העבירות ועובדות נוספות כפי שהתגלו והוכחו במהלך המשפט לבין האמור בכתב האישום
15. בענייננו עולה שאלה הנוגעת ליחסי הכוחות שבין תיקון 113 לחוק לבין הוראות סעיף 184 לחסד"פ.
16. לשם הנוחות, נפנה תחילה להוראות סעיף 184 לחסד"פ, לפיהן: "בית המשפט רשאי להרשיע נאשם בעבירה שאשמתו בה נתגלתה מן העובדות שהוכחו לפניו, אף אם עובדות אלה לא נטענו בכתב האישום, ובלבד שניתנה לנאשם הזדמנות סבירה להתגונן; אולם לא יוטל עליו בשל כך עונש חמור מזה שאפשר היה להטיל עליו אילו הוכחו העובדות כפי שנטענו בכתב האישום."
17. בהכרעת הדין, ככלל, לא עשיתי שימוש בסמכותי לפי סעיף 184 לחסד"פ, על אף שהתגלו עובדות חדשות או שונות מהנטען בכתב האישום. עובדות אלו, כמו גם נסיבות ביצוע העבירות כפי שנקבעו בהכרעת דיני בהקשר הפגיעה באמצעות הסכין (להבדיל מהלופה) ועצם החזקת הסכין, הוכחו מעבר לספק סביר במהלך המשפט. בנוסף, בענין עבירת החזקת הסכין בה הודה הנאשם, ציינתי כי הכרעת הדין מתבססת הן על הודאה זו, הן על ראיות שנשמעו במהלך ההליך, שכן בניגוד לנטען בכתב האישום הלופה אינה סכין ומשכך קבעתי "ולו בהתאם לסמכותי לפי הוראות סעיף 184 לחסד"פ"; כי יש להרשיע הנאשם בעבירה לפי סעיף 186(א) לחוק "על יסוד הראיות שהובאו לפני במהלך המשפט, לרבות הודאתו" (פסקה 151). בהמשך הדברים ציינתי כי טענות הצדדים בהקשר הוראות סעיף 40 לחוק שמורות להן להמשך ההליך (פסקה 155); הצדדים בחרו שלא להתייחס לכך במסגרת טיעוניהם לעונש.

18. אותן פעולות תקיפה נוספות, חבלות המתלונן וסוגיית הסכין, שלא צוינו בצורה מדויקת ומלאה במסגרת כתב האישום, מעבר לכך שיש בהן כדי לגבש יסודותיהן של עבירות נוספות, עולות בגדרי נסיבות הקשורות לביצוע העבירות שנכללו מלכתחילה בכתב האישום. הן נוגעות לאופן התקיפה, לעצמתה ולהתמשכותה, לנזק שנגרם ולפוטנציאל גרימתו ומשליכות על מידת אשמו של הנאשם.

19. סעיף 40(א) לחוק קובע מפורשות כי "בית המשפט יקבע כי התקיימו נסיבות הקשורות בביצוע העבירה, על בסיס ראיות שהובאו בשלב בירור האשמה". בעת הצגת התיקון לחוק בשלב הקריאה השניה והשלישית ציין ח"כ דוד רותם ז"ל: "אחד הנושאים שבהם עסקה הוועדה היה נטל הראיה ושלב הראיה של נסיבות שהן חלק מסיפור העבירה. יש אי-אחידות בפסיקה בעניין זה, והוועדה סברה שצריך לקבוע הוראות ברורות בחוק בעניין. הנסיבות שבהן בית-המשפט יתחשב בקביעת המתחם ההולם יובאו בפני בית-המשפט בשלב בירור האשמה, לפני הכרעת הדין". (פרוטוקול ישיבה מס' 303 של הכנסת ה-18, 212-213 (2.1.2012)).

20. וכך, בעניין אוטמזגין חיון דחה בית המשפט המחוזי את טענת הסנגור לפיה אין מקום להתחשב בנסיבות מחמירות שלא צוינו בכתב האישום, מקום בו אלו הובאו במסגרת ראיות הצדדים (במקרה זה, הודה הנאשם בכתב האישום, ללא הסדר טיעון, בפתח ישיבה שנועדה להשמעת סיכומי הצדדים) (עפ"ג (מחוזי חי') 14-03-20857 אוטמזגין חיון נ' מדינת ישראל (29.5.2014)). ערעור שהוגש נדחה (רע"פ 4883/14 בן חיון אוטמזגין נ' מדינת ישראל (4.12.2014)).

21. המחוקק הכיר בכך כי נסיבות ביצוע העבירות יכולות להתברר בשלב המשפט ולא התנה ההתחשבות בהן בהכללתן מראש בכתב האישום. הטעמים לכך ברורים: "כתב האישום מנוסח על פי חומר הראיות שבידי התביעה ובדרך כלל תהא דרך ניסוחו 'טכנית' ו'יבשה'. מטבע הדברים, שמיעת עדויות העדים "מחייה" בפני השופט היושב לדין, את העובדות היבשות אשר בכתב האישום, פורשת בפניו את פרטי האירוע במלואם ומביאה בפניו את אשר אירע באופן שלם ומקיף יותר" (פסקה 12 לפסק דינה של השופטת שרון-נתנאל בעניין אוטמזגין חיון); "נסיבות אלו מלובנות בהליך החשוב ביותר... ובו חלים עוגנים ומגבלות שנועדו להגן על זכויותיו של הנאשם... כאשר הראיות פרוסות לפני הצדדים וניתנת להם ההזדמנות לטעון בעניינן במהלך הבירור... הדבר משרת את הדיוק הרצוי שיש לשאוף אליו - התאמת העונש למעשה העבירה על מכלול נסיבותיו ומביא לחסכון במשאבים... ולייעול ההליך (מוחמד עלי "על סדרי דין וראיות בדרך לקביעת מתחם מתחם עונש הולם" הפרקליט נד 31-32 (תשע"ו)).

22. ככל שהייתי מחליטה להרשיע את הנאשם בהתאם להוראות סעיף 184 לחסד"פ, היה מקום להידרש לסיפה סעיף זה הנוגע למגבלת הענישה שהרי אין לגזור עליו "עונש חמור מזה שאפשר היה להטיל עליו אילו הוכחו העובדות כפי שנטענו בכתב האישום". על-פניו, הוראות אלו עומדות בסתירה לתיקון מס' 113 לחוק שכן קביעת מתחם העונש ההולם על יסוד נסיבות ביצוע העבירה משליכה על העונש שיש להשית על הנאשם במסגרתו. נוכח אותה מגבלה עונשית עשוי מצבו של הנאשם להיות מורע דווקא בשל הבחירה שלא להרשיעו בהתאם להוראות סעיף 184 לחסד"פ, שהרי, וכאמור בעניין אוטמזגין חיון, יש להתחשב בעת קביעת המתחם גם בנסיבות מחמירות שהובאו בשלב שמיעת הראיות ולא צוינו בכתב האישום (קל וחומר מקום בו נקבעו, כפי עניינו, בהכרעת הדין עצמה).

23. לעמדת, כך או אחרת, בין אם הורשע הנאשם על פי עובדות נוספות או שונות מהאמור בכתב האישום בהתאם להוראות סעיף 184 לחסד"פ, בין אם לאו, ככל שאלו עולות כדי נסיבות עבירה במסגרת אותו אירוע מושא כתב האישום, שומה על בית המשפט להתחשב בהן, ובלבד שאכן יכול היה הנאשם להידרש להן במסגרת פרשת הבאת הראיות בה מתבררות אמיתותן ומשקלן. ובמילים אחרות: כאשר נתאפשרה לו הזדמנות סבירה להתגונן מפני קביעת ממצאים עובדתיים אלה במידה הנדרשת בפלילים.
24. תחילה יוער כי קיימת עמדה פסיקתית לפיה "המגבלה בסעיף 184 לחסד"פ נוגעת להעדר אפשרות "להשית על הנאשם עונש גבוה מהעונש המרבי הקבוע לעבירה המקורית בה הואשם בכתב האישום" והיא "טכנית" ואין בה "שינוי מהותי בשקלול חומרת העבירה" (תפ"ח (מחוזי-ים) 48009-03-13 מדינת ישראל נ' פלוני פסקה 13 (14.7.2014)); ערעור הנאשם נדחה (ע"פ 5808/14 פלוני נ' מדינת ישראל (7.10.2015)). ככל שפרשנות זו אכן תאומץ, כל עוד לא נגזר על הנאשם עונש חמור מהעונש המרבי הקבוע לעבירה, אין מניעה להתחשב בכל הנתונים שהוכחו, במידה הנדרשת בפלילים, במהלך המשפט.
25. אך גם אם יקבע כי התיבה 'עונש חמור מזה' המוזכרת בסעיף 184 לחסד"פ משמעה העדר אפשרות להשית עונש חמור מזה שניתן לקבעו על פי העובדות המתוארות בכתב האישום, להבדיל מסעיף העבירה המקורי, עמדת היא כי יש להתחשב בנסיבות העבירה או בעבירה נוספת או שונה כפי שנקבעו במסגרת הכרעת הדין בהקשר האירוע מושא כתב האישום לצורך קביעת מתחם העונש ההולם, על אף שזה, מטיבו, קשור קשר הדוק לעונש שיוטל על הנאשם. נקודת המוצא לקביעה זו היא הוראות סעיף 40א לחוק, המציין את מטרת התיקון: קביעת העונש המתאים לנאשם בנסיבות העבירה והוראות סעיף 40ט(א) לפיהן יש להתחשב בשעת קביעת המתחם "בהתקיימותן של נסיבות הקשורות בביצוע העבירה". עיון בפרוטוקולי ועדת חוק חוקה ומשפטית שדנה, במהלך שנים, בחקיקת התיקון לחוק מעלה כי נושא זה, חשיבות הדגשת נסיבות המעשה, העשויות להשליך על מידת-חומרתו, עבר כחוט השני במהלך כל דיוני הוועדה ועמד במוקדם.
26. לכך יש להוסיף את האמירה הברורה והמפורשת המעוגנת בסעיף 40(א) לחוק ולפיה קביעת התקיימותן של נסיבות ביצוע העבירה תעשה על יסוד ראיות שהובאו בשלב בירור האשמה. ונדגיש: להבדיל מנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, בהן בית המשפט "רשאי להתחשב" בגזירת העונש המתאים לנאשם (פרוטוקול ישיבה מס' 424 של ועדת החוקה חוק ומשפט, הכנסת ה-18, 35 (5.7.2011)), כשמדובר בנסיבות הנוגעות לביצוע העבירה לשון החוק מורה "להתחשב", ככל שאלו משפיעות על חומרת העבירה ואשם הנאשם.
27. תיקון 113 לחוק מאוחר לחקיקת סעיף 184 לחסד"פ; "הכלל הבסיסי בשיטת המשפט שלנו לפיו הוראת חוק מאוחרת גוברת על הוראת חוק מוקדמת, ובלבד ששתי ההוראות שוות מעמד" (בג"ץ 4124/00 יקותיאלי נ' השר לעניני דתות, פסקה 25 פ"ד סד(1) 142). במסגרת תיקון זה הביע המחוקק עמדתו, מפורשות, לפיה יש לגזור דינו של נאשם בהתאם לעקרון ההלימה, כלומר: "יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו" לבין העונש שיש להטיל עליו. בהינתן העובדה כי תיקון 113 לחוק עוסק מפורשות בשאלה הקונקרטיית הנוגעת למעמדן של עובדות שהוכחו במהלך המשפט לא ניתן לסווגו כנורמה כללית אל מול נורמה ספציפית עדיפה שבסעיף 184 לחסד"פ.

28. סעיף 34כא לחוקקובע כי כאשר ניתן דין לפירושים סבירים אחדים לפי תכליתו, יוכרע העניין לפי הפירוש המקל ביותר עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי אותו דין. שקלתי הוראותיו אך פרשנות לפיה אין ליתן משקל לנסיבות מחמירות שהתבררו במהלך ניהול המשפט אינה פרשנות סבירה בהתאם למטרת התיקון. תכליתו הברורה והמוצהרת היא שימת דגש על מעשה העבירה, בנסיבותיו, ואי-מתן משקל להן אינו עומד בהלימה לתכלית זו ולא ניתן לקבלו כפירוש סביר.
29. משכך, וכל עוד העבירות הנוספות או השונות או העובדות הנוספות אינן באות בגדרי אירוע נפרד, אלא מהוות נסיבות הנוגעות לאירוע שבכתב האישום, יש לראות בסיפה סעיף 184 לחסד"פ מגבלה עונשית הנוגעת לעונש המרבי הקבוע לסעיף העבירה בה הואשם הנאשם ולא חסם מפני התחשבות בהן.
30. ובחזרה לענייננו אנו: גם אם הייתי עושה שימוש בהוראות סעיף 184 לחסד"פ ומרשיעה את הנאשם לפי אותן עובדות היה מקום להתחשב באותן נסיבות מחמירות, שהוכחו כולן מעבר לספק סביר, לשם קביעת המתחם. זאת בנוגע למספר נתונים: הנאשם תקף את המתלונן באמצעות הלופה במקביל לתקיפתו בסכין, אותה הביא עמו בכוונת מכוון, הוא חבל בו וגרם לו למספר נזקי גוף שלא צוינו בכתב האישום. הפגיעה היתה באמצעות הסכין, ולא הלופה, והנאשם שב וניסה לתקוף את המתלונן גם לאחר הפלתו ארצה.
31. בצד זאת, לעובדה כי כתב האישום אינו משקף בצורה מדויקת את ההתרחשויות, על אף שהנתונים, לרבות הודאת הנאשם בהבאת סכין למספרה, היו בידי המאשימה כבר בשלב החקירה ולא התגלו לראשונה במשפט, יינתן משקל בעת שקילת העונש הראוי לנאשם.
32. כעת נפנה לנסיבות שהוכחו במהלך המשפט, מעבר לספק סביר, בין אם נכללו בכתב האישום, בין אם לאו. תכנון האירוע והצטיידות בכלי תקיפה
33. מדובר במעשה מתוכנן אליו נערך הנאשם מלכתחילה, בכוונת מכוון; הוא הצטייד בשני עזרי-תקיפה לשם מטרתו זו. בלופה, שגם אם השימוש היומיומי בה על פי תכליתה הוא לגיטימי, אחז הנאשם בין אצבעותיו, כשחלקה המוארך בולט, ובסכין, שהיא חדה ביותר (על פי דברי הרופא; נתון המוסכם על ההגנה), כשלהבה שלוף בידו השמאלית. הנאשם הסווה תחילה שני עצמים אלה בתחבושת שעל ידו, כאשר קביעתי היא כי לא נדרש לה מצרכים רפואיים (פסקה 63). מדובר במעשה נגוע בסממנים עבריינים בולטים, שנועד להקל על הנאשם לפגוע במתלונן, הצעיר ממנו וחזק ממנו, על-יד הסתרת כלי התקיפה מעיניו עד לרגע בו בחר לתקפו. נחישות הנאשם לפגוע במתלונן

34. סרטוני האירוע מלמדים כי מלכתחילה התכוון הנאשם למעשיו. הוא לא מצא את הסכין באקראי בפתח המספרה, כטענתו, "באינסטינקט" אלא הצטייד בה מלכתחילה. הנאשם הכין עצמו לתקיפה, על ידי העברת הסכין לידו השמאלית והוצאת הלופה, כשחלקה המוארך בין אצבעותיו, עוד טרם עזב המתלונן את עמדת העבודה; זאת, בניגוד מוחלט לטענותיו כי התגונן מהמתלונן או חשש ממנו בשל התנהלותו התוקפנית. טרם הפלתו ארצה ניסה הנאשם, מספר פעמים, להתקרב למתלונן, כשהוא אחוז בשני כלי התקיפה, ומכוונם לחלקו העליון של גופו, בסמוך לצווארו ולאחר מכן גרם לו לחתך משמעותי בירכו. גם לאחר שהופל ארצה, מספר פעמים, ניסה הנאשם, ולעיתים אף הצליח, להתחמק מידי המתלונן ויתר המעורבים. בסמוך לדלת החנות, לאחר שלא החזיקו בו, הוא קופץ מעלה, תוך בעיטות לעבר המתלונן, ובהמשך רץ לעברו, באגרופים שלופים.

35. במהלך טיעוני הסנגור לעונש הפנה לכך שהנאשם, כעולה מחקירתו, "הופתע" מעומק החתך בירך המתלונן וכי לא התכוון לגרמו. ראשית, לא ניתן להימנע מלציין כי קשה מאוד לייחס אמינות לדברי הנאשם, נוכח שקריו בנוגע להתנהלותו במהלך האירוע, אליהם התייחסתי בהרחבה במסגרת הכרעת הדין. שנית ועיקר, גם אם הפציעה התרחשה בחלקו השני של האירוע, בו רותק הנאשם לרצפה, לא ניתן לנתק מהתנהלות הנאשם עובר לו ולאחריו, התנהלות המצביעה לא רק על כוונה לפגוע במתלונן, אלא גם על נחישות לעשות כן, העדר חרטה וגילויי שמחה על אותה הפגיעה.

36. בפסקה 137 להכרעת הדין קבעתי כי "רצונו המוצהר של הנאשם היה לפגוע במתלונן קשות והוא הגיע למספרה נכון לעשות כן ומצויד בכל הנדרש כדי להוציא רצון זה מהכוח לפועל. רגעים ספורים לפני גרימת החתך הוא נלחם בו בעוז, כשהסכין בידו, וזו נשמטה מיידו רק לאחר שהוכנע. גם לאחר מכן ניסה מספר פעמים לפגוע במתלונן; באחרונה שבהן רץ אליו בידיים מאוגרפות. קבלת טענה, שממילא לא הועלתה ומנוגדת לגרסת הנאשם בהקשר אי-שימוש בסכין, ולפיה בסד זמנים צר זה שינה הנאשם טעמו וכבר לא היה מעוניין לפגוע במתלונן, אינה יכולה להתקבל, והיא בגדר הפרדה מלאכותית החוטאת לאמת ולמציאות". ועוד: בחקירתו, מספר שעות לאחר האירוע, כינה הנאשם את המתלונן "מנייאק", "רוצח ו-"אכזר" טען כי הוא זה שפצע עצמו ואיחל למתלונן, לאחר שראה את תמונות החתך: "מגיע לך מנייאק" (פסקה 117).

37. כידוע, חזקה עובדתית היא כי אדם מתכוון לתוצאות מעשיו, והנאשם, שהכחיש כי אחז בסכין, וודאי כי ניסה לתקוף המתלונן באמצעותה, לא הציע כל הסבר חלופי המפריך חזקה זו. לא ניתן לראות בפצע המתלונן ביטוי ל-"תאונה" מצערת (והרי תגובת הנאשם למראה פצע המתלונן מלמדת כי לא חש צער או חרטה על שעולל; אף לגרסת ההגנה לכל היותר "הופתע") וממילא, כפי שציינתי בפסקה 138 להכרעת הדין: "אף אם היה נקבע כי הנאשם לא חפץ בפצע העמוק בירך המתלונן ומדובר בחתך שנגרם תוך כדי מאבק בו ומבלי כוונה קונקרטיית לגרמו, ואיני קובעת זאת, הנאשם אינו יכול להבנות מכך, נוכח הוראות סעיף 20(א)(2) לחוק. הנאשם, לכל הפחות, היה אדיש לאפשרות פציעת המתלונן במהלך מאבק זה; הוא וודאי לא קיווה כי פציעה זו תימנע".

38. פעולות התכנון וההסוואה, הניסיונות החוזרים לפגוע במתלונן באמצעות שני עזרי תקיפה ומאבקו הנחוש של הנאשם בו ובאחרים במהלך דקות ארוכות, עולים כדי נתונים בעלי משקל מחמיר בדרגה גבוהה, ובהצטברותם זה לזה מצביעים על מידת אשם בעצמה משמעותית ביותר. הנזקים שנגרמו למתלונן ואלה שיכולים היו להיגרם

39. כאמור בפסקה 153 להכרעת הדין, מעבר לחתך העמוק בירכו, גרמו מעשי הנאשם לפגיעות נוספות בגוף המתלונן: המטומה ברקתו השמאלית, שהוזכרה בכתב האישום, חבלה דמוית שריטה בצלעותיו, דימום מאפו וחבלה בזרועו השמאלית, מהן ניתן להתרשם בתמונות שהוגשו לתיק בבית המשפט.
40. החבלה המשמעותית היא כמובן הפגיעה בירך, שתיעודה מצביע עד כה עמוקה היא. מי שמביט בתצלומה חש זעזוע; הרופא שטיפל במתלונן ציין כי "ברור שיש כאן לעין שלא מנוסה מי שמסתכל על זה נראה מאוד מלחיץ ומפחיד" (עמ' 62, ש' 9-10) ואף ההגנה הכירה בכך (עמ' 158, ש' 6).
41. הסנגור הפנה לעדות הרופא שהגדיר הפצע כ-"חתך יחסית שטחי..." שלא "חצה את השריר" וציין כי אינה מסכנת חיים. כך אכן העיד הרופא, אך לא ניתן לסווג פצע זה, חושף שכבות שומן ועור, כקל-ערך או בלתי-משמעותי. לנראותו משמעות וניתן לשער את עצמת האימה שאחזה במתלונן עת הבין מה עולל לו הנאשם; כפי שצוין בהכרעת הדין, עדת התביעה ר' ושתי נשים נוספות נדהמות ונחרדות כשהן נחשפות למראה החתך (פסקה 113). הפצע טופל בהרדמה מקומית ונתפר והמתלונן נזקק לתרופות לשם הטבת מצבו. לא יכולה להיות מחלוקת כי חתך זה מכאיב, גם אם המתלונן אישר כי לא חש בו בזמן אמת, בשל "האדרנלין", כהגדרתו. המתלונן אף העיד כי על גופו נותרה צלקת ארוכה וכי הוא עדיין חש בכאבים (פסקה 18). יש לראות בחבלות המתלונן, ובעיקר בחתך שבירך, נזק ממשי ומשמעותי.
42. אך מעבר לכך יש ליתן הדעת לפוטנציאל הנזק שהיה עשוי להיגרם כתוצאה מתקיפת הנאשם את המתלונן במספרה (וזאת גם אם ניקח בחשבון כי הנאשם אחז בסכין, שפגיעתה האפשרית קשה יותר, בידו השמאלית אליה התייחס כידו החלשה). צפיה בתיעוד האירוע מצביעה בבירור על אפשרות מוחשית לגרימת פגיעות משמעותיות, לרבות מוות, שהרי הנאשם קרב למתלונן, בתנופה, מספר פעמים, ומנסה להכותו באזור צווארו ופלג גופו העליון. בהינתן חדותו, אם להב הסכין השלוף היה פוגע במתלונן באזורים רגישים אלה וחודר לגופו, תוצאות התקיפה היו הרוות אסון. די להביט בתמונת החתך העמוק שנגרם למתלונן על מנת להבין כי מעשי הנאשם היו עלולים להוביל למות המתלונן.
43. אף הלופה, בה החזיק הנאשם ביד ימינו, כמעין אגרופן, ובאמצעותה ניסה להכות במתלונן, היא כלי העשוי לגרום נזק של ממש, ועל פי דברי הנאשם עצמו היא יכולה לגרום ל-"סימן ברגל, או ביד, או לעקור לו עין. או לא יודע מה" (עמ' 122, ש' 11-12 לפרוטוקול הדיון).
44. אירוע כה קשה מותיר חותם וספק אם ישכח. למתלונן נגרם נזק משני ומתמשך כתוצאה מתקיפת הנאשם. הוא העיד על הפגיעה בתדמיתו והדגיש את הטרואומה שחווה ואת העובדה כי הוא נדרש לשיח עם פסיכולוג על מנת להתמודד עם קשייו. אף להיבטי פגיעה אלה יש ליתן את הדעת.
45. הנזקים שנגרמו למתלונן, על כל רכיביהם, והנזקים שהיו עשויים להגרם כתוצאה ממעשי הנאשם, המסוכנים ונטולי הרסן, עומדים אף הם במוקד ויש ליתן להם משקל נכבד בעת קביעת מתחם הענישה. ביצוע העבירה במרחב הציבורי, בנוכחות אנשים נוספים, באופן שעשוי לסכנם

46. התפרעותו נטולת הרסן של הנאשם במספרה נעשתה בנוכחות אחרים, נשים, ילדים ועובד נוסף של המספרה, אזרחים תמימים ששגרת יומם הופרעה בשל פרצי אלימותו. התייעוד מצביע בבירור כי נחרדו ממעשי הנאשם שזרע במקום טרור ובהלה. אירוע שכזה יהיה חרות בזכרונם ימים ארוכים, אם כלל ישכח.
47. ועוד: המרחב הצר בו בחר הנאשם לתקוף את המתלונן הוא קרקע פורייה לסיכון יתרת הנוכחים במקום, וככל שהאירוע היה מתפתח אחרת, ומדובר באפשרות ממשית בהינתן הצפיפות והעדר עכבות הנאשם, היו אף הם עשויים להיפגע. בהמשך הדברים, אזרחים נוספים נחלצו לעזור למתלונן וביניהם א', שבאומץ הפיל הנאשם ארצה בתוך המספרה ואחרים, שנאבקו בו מחוצה לה. אף הם היו חשופים לפגיעה פיזית ולקושי הנפשי הנגזר ממעורבות בריסון אדם אלים כנאשם.
- הרקע לאירוע: סכסוך אזרחי וחשדו של הנאשם כי המתלונן פגע בבנו
48. כאמור בהכרעת הדין איני יכולה לייחס משקל לטענות י' כנגד המתלונן; אלו לא הוכחו, אף לא במאזן ההסתברויות, נוכח התרשמותי ממשקל דבריו וכאשר ברקע טענות להתנהלות אלימה של י' עצמו (פסקות 49-50). אלא שגם אם טענות אלו נכונות והמתלונן חבל ב-י', מבלי שהותקף בעצמו, הנאשם אינו יכול להבנות מהן. עשיית דין עצמי ולקייחת החוק בידיים, באופן עברייני ופוגעני, חותרת תחת יסודות המשטר החברתי והסדר הציבורי. על הנאשם היה לפעול בדרכים חוקיות לשם בירור טענות י' כנגד המתלונן ולא לשים עצמו שוטר, שופט ותליין. עבירת הכשלת השוטר
49. התפרעותו של הנאשם לא מסתיימת גם כשהגיעו אנשי חוק למקום; הוא התנגד למעצרו ונאבק בהם. התנהלות זו מוסיפה ממד חומרה נוסף למעשיו ואף מצביעה על כך שהאלימות בה נקט לא הופנתה רק כלפי המתלונן. מדיניות הענישה
50. לב העניין הוא טיב המעשים בהם הורשע אדם, להבדיל מכותרת הסעיף בו הורשע (ע"פ 1997/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (29.8.2013)). עם זאת, מדיניות הענישה נגזרת, מטבעם של דברים, מהעונש המרבי שבצד עבירות הפגיעה, שבמקרה זה קרוב לגבול סמכותה העליונה של ערכאת השלום.
51. קריאה ברורה זו של המחוקק מהדהדת בהחלטות ערכאות בתי המשפט בנוגע לחומרתה של תופעת ישוב סכסוכים בדרכי אלימות והצורך בענישה מרתיעה, שעמדו "בשורה ארוכה של פסקי דין... על הצורך לעקור מן השורש את "תת-תרבות הסכין", הטומנת בחובה פוטנציאל לנזק רב ומצדיקה נקיטה באמצעי ענישה מחמירים... ולא אחת נאמר כי שומה על בית המשפט להעביר מסר חד וברור לגבי החומרה הרבה הנודעת לשימוש באלימות כאמצעי ל"פתרון" סכסוכים ממין זה" (ע"פ 3092/20 נאצר נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (19.11.2020); (ע"פ 175/10 חנוכיב נ' מדינת ישראל, פסקה 42 (28.7.2011)).

52. ואכן, בחינת מגמת הפסיקה בכל הנוגע לעבירות שבוצעו באמצעות סכין, מחמירה וככלל, מקום בו נעשה שימוש בחפץ חד לשם פציעת אדם באופן ממשי, ובפרט כאשר מדובר בעבירה שתוכננה מלכתחילה, ללא התגרות או מעשה אלימות קודם של קרבנה, כוללת הענישה רכיב של מאסר בפועל ממש, ולא בעבודות שירות, אלא אם התקיימו נסיבות מיוחדות וחריגות, לרבות הליך שיקום משמעותי וארוך.

53. בא כוח הנאשם לא הפנה לפסיקה.

54. המאשימה הפנתה להחלטות הבאות:

ת"פ (שלום ת"א) 58915-10-21 מדינת ישראל נ' עליאן (5.9.2022) (להלן: עניין עליאן): במקרה זה הורשע הנאשם, בעל עבר פלילי ישן ושאינו מחמיר, על יסוד הודאתו, בעבירות איומים ופציעה בנסיבות מחמירות, בכך שניפץ בקבוק זכוכית על ראש המתלוננת, שלדירתה הגיע לשם צריכת שירותי מין, הכה אותה באמצעות הבקבוק השבור ואיים עליה. בית המשפט, תוך מתן דגש למוחלשות המתלוננת ולפערי הכוחות בינה לבין הנאשם, קבע מתחם ענישה הנע בין 22 ל-36 חודשי מאסר, בצד ענישה נלווית, וגזר על הנאשם 24 חודשי מאסר, בצירוף מאסר מותנה ופיצוי. ת"פ (שלום ב"ש) 38853-09-20 מדינת ישראל נ' אבו כף (10.3.2021): במקרה זה הורשע הנאשם, בעל עבר פלילי, על יסוד הודאתו, בעבירות החזקת סכין ופציעה בנסיבות מחמירות, בכך שהכה את אחותו באמצעות סכין ופצעה. הצדדים הסכימו כי על הנאשם יושת עונש מאסר לתקופה של 21 חודשים והמחלוקת נגעה לשאלת צבירתו לעונש אחר שהושת עליו. בית המשפט קבע כי על הנאשם לשאת בעונש מאסר לתקופה של שנתיים, בצד ענישה נלווית.

ת"פ (שלום ב"ש) 51336-03-16 מדינת ישראל נ' טלקר (7.11.2016): במקרה זה הורשע הנאשם, בעל עבר פלילי מוכביד, על יסוד הודאתו, בעבירות תקיפה ופציעה בנסיבות מחמירות, בכך שדחף אישה עמה היה בקשר זוגי, הטיח בראשה אבן וגרם לה לחבלות. בית המשפט קבע מתחם ענישה הנע בין 14 ל-42 חודשי מאסר, תוך ציון כי הרף התחתון שהוצע שהוצע על ידי המאשימה, 10 חודשי מאסר, מקל יתר על המידה והשית על הנאשם 23 חודשי מאסר, ובסך הכל, בצירוף מאסרים מותנים שהופעלו חלקם בחופף לעונש זה, 29 חודשי מאסר, בצירוף מאסר מותנה ופיצוי. 55. עיינתי בפסיקה נוספת.

רע"פ 3408/23 בוזגלו נ' מדינת ישראל (11.5.2023): במקרה זה הורשע המבקש, ללא עבר פלילי, לאחר שמיעת ראיות בעבירות איומים, החזקת סכין ופציעה בנסיבות מחמירות (ואף בעבירת סמים, לגביה נקבע מתחם ענישה נפרד, בין מאסר מותנה למספר חודשי מאסר). המבקש, על רקע סכסוך אזרחי, רדף אחר המתלונן, קטין הצעיר ממנו בשנים רבות, כשסכין בידו, דקר אותו בפלג גופו התחתון ארבע דקירות ופצעו. בית המשפט השלום קבע מתחם עונש הולם הנע בין שנתיים לארבע שנים והשית עליו ארבע שנות מאסר, מאסר על תנאי, קנס ופיצוי. המבקש הגיש ערעור, הן על הכרעת הדין, ממנו חזר במהלך הדיון, הן על גזר הדין. בית המשפט המחוזי הקל בעונשו של המבקש והשית עליו 32 חודשי מאסר בקבעו כי העונש שנגזר עליו מחמיר יתר על המידה ביחס למדיניות הענישה הנוהגת ובשים לב למצבו הרפואי ולנסיבותיו האישיות. בקשת רשות הערעור נדחתה.

רע"פ 5377/23 דכוור נ' מדינת ישראל (19.7.2023): המבקש, ללא עבר פלילי, הורשע על יסוד הודאתו בעבירות תקיפה ופציעה בנסיבות מחמירות, בכך שהטיח בקבוק בראשו של אדם ודקרו בשברי אותו בקבוק, ולאחר מכן הכה במכת אגרוף אדם נוסף, וגרם לשניהם חבלות ופציעות. בית משפט השלום קבע מתחם עונש הולם הנע בין 12 ל-36 חודשי מאסר, סטה ממנו, מטעמי שיקום ונוכח המלצת שירות המבחן, והשית על המבקש עונש מאסר בדרך של עבודות שירות למשך 9 חודשים, בצד פיצוי למתלוננים, צו מבחן ומאסר מותנה. ערעור המדינה לבית המשפט המחוזי התקבל ועל המבקש הושת עונש מאסר לתקופה של 15 חודשים; בקשת רשות הערעור נדחתה.

רע"פ 6817/22 פריג' נ' מדינת ישראל (18.10.2022): במקרה זה, שנסיבותיו אינן חמורות כבענייננו, הורשע המבקש, בעל הרשעה אחת רחוקה בעבירת אלימות, על יסוד הודאתו בעבירת החזקת סכין ופציעה בנסיבות מחמירות, בכך שדקר את ידו של המתלונן באמצעות סכין ופצעו, על רקעו של סכסוך מתמשך, לאחר שזה חסם את רכבו. בית משפט השלום קבע מתחם עונש הולם הנע בין 10 ל-24 חודשי מאסר והשית עליו שנת מאסר, בצד ענישה נלווית. הערעור, כמו גם בקשת רשות הערעור, נדחו.

רע"פ 2335/21 פלונית נ' מדינת ישראל (11.4.2021): במקרה זה הורשעה המבקשת על יסוד הודאתה, שנתנה רק לאחר עדות המתלוננת, כלתה, בעבירות איומים ופציעה בנסיבות מחמירות, בכך שלאחר שהמתלוננת הוכתה על ידי בנה של המבקשת וביקשה את סיועה, איימה עליה ושרטה אותה באמצעות סכין בפניה ובחזה. בית המשפט השלום קבע מתחם עונש הולם הנע בין 8 ל-20 חודשי מאסר, בצד ענישה נלווית ועל אף המלצת שירות המבחן להסתפק במאסר בדרך של עבודות שירות, דן את המבקשת לשנת מאסר, בצירוף מאסר מותנה ופיצוי. הערעור, כמו גם בקשת רשות הערעור נדחו.

רע"פ 489/21 ביטאו נ' מדינת ישראל (26.1.2021): המבקש, בעל עבר פלילי רלבנטי, אם כי רחוק, הורשע על יסוד הודאתו בעבירת פציעה בנסיבות מחמירות בכך, שלאחר שהמתלונן דחפו והפילו על רצפת קיוסק, אחז בחפץ חד, התקדם לעבר המתלונן אשר נסוג לאחור, דקר אותו בבטנו פעמיים וגרם לו שתי פציעות. בית משפט השלום קבע מתחם עונש הולם, הנע בין 8 ל-20 חודשי מאסר והשית עליו עונש של שישה חודשי מאסר, בדרך של עבודות שירות, ערעור המדינה לבית המשפט המחוזי התקבל ובמסגרת פסק הדין נקבע כי הרף התחתון של מתחם העונש ההולם עומד על 12 חודשי מאסר. על המבקש הושת עונש מאסר לתקופה של 10 חודשים, נוכח הכלל לפיו ערכאת הערעור אינה ממצה את הדין. בקשת רשות הערעור נדחתה ובמסגרתה צוין, כי אין מדובר בעונש מחמיר וכי: "אין להקל ראש בחומרת מעשיו של המבקש, אשר דקר את המתלונן פעמיים באמצעות חפץ חד, באופן שהוביל לפציעה עמוקה בבטנו. כל זאת, בשל התגרות מסוימת מצד המתלונן, ועל אף שכבר לא נשקפה כל סכנה מצדו. רק במזל רב נמנעה תוצאה טראגית וקשה הרבה יותר. על בתי המשפט להימנע מגישה סלחנית כלפי עבירות אלימות מעין אלו, ולשלוח מסר מרתיע שלפיו העונש הראוי בגין עבירות אלו הוא מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח..."

רע"פ 5216/20 עלקם נ' מדינת ישראל (6.8.2020): במקרה זה, שנסיבותיו אינן חמורות כבענייננו (על אף פגיעה בשני מתלוננים, להבדיל מאחד), הורשע המבקש, ללא עבר פלילי, לאחר שמיעת ראיות, בשתי עבירות פציעה (שלא בנסיבות מחמירות), בכך שתקף שני אנשים בקניון, ללא סכסוך קודם, וכאשר אחד מאותם שניים הוא זה שהחל לנקוט באלימות. בית משפט השלום קבע מתחם עונש הולם, הנע בין 10 ל-20 חודשי מאסר והשית עליו עונש בתחתית המתחם. ערעור המבקש לבית המשפט המחוזי נדחה וכך גם בקשת רשות הערעור, במסגרתה צוין בית המשפט כי מדובר בעונש שאינו חורג ממדיניות הענישה הראויה.

רע"פ 8699/15 אבוהאני נ' מדינת ישראל (17.12.2015): במקרה זה, שנסיבותיו אינן חמורות כבענייננו, הורשע המבקש, ללא עבר פלילי, על יסוד הודאתו, בעבירת פציעה (שלא בנסיבות מחמירות), בכך שבוע לאחר שהמתלונן דרש ממנו לשלם חובו, ניגש אליו מאחור, כבידו חפץ חד ופצע אותו בראשו וגרם לו לחתך בקרקפתו. תסקיר שירות המבחן המליץ על ענישה שיקומית. בית משפט השלום קבע מתחם עונש הולם, הנע בין 6 ל-18 חודשי מאסר והשית על המבקש 8 חודשי מאסר בפועל, בצד מאסר מותנה, קנס ופיצוי. ערעור המבקש לבית המשפט המחוזי נדחה וכך גם בקשת רשות הערעור.

רע"פ 5655/13 עמרם נ' מדינת ישראל (20.11.2014): המבקש, ללא עבר פלילי שבשעת ביצוע העבירה טרם מלאו לו 19 שנה, הורשע, על יסוד הודאתו, בעבירת פציעה בנסיבות מחמירות בכך שחבט בראשו של המתלונן, לאחר שזה הציע לו לשתות עמו אלכוהול, באמצעות בקבוק, אותו הטיח לאחר מכן בראש המתלונן, ופצעו בפניו; מדובר בעבירות שבוצעו ללא תכנון או הכרות מוקדמת, על רקע חשדו של המבקש כי חברם של הנפגעים הביט על חברתו. בית משפט השלום קבע מתחם עונש הולם הנע בין 6 חודשי מאסר לשנת מאסר, וגזר על המבקש, צעיר כבן 18 שנים וחצי, ללא עבר פלילי, 6 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות, בצירוף ענישה נלווית. בית המשפט המחוזי קיבל את ערעורה של המדינה על קולת העונש, קבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 9 חודשי מאסר לשנתיים והשית על המבקש שנת מאסר בפועל. בית המשפט העליון דחה את בקשת רשות הערעור, תוך קביעה כי על אף ההליך השיקומי, עונש של ביצוע עבודות שירות "מקל מדי", בהינתן הפגיעה במתלונן.

רע"פ 7498/11 נאטור נ' מדינת ישראל (11.10.2011): במקרה זה, שהוכרע טרם כניסת תיקון 113 לחוק לתוקפו, הורשע המבקש, בעל עבר פלילי, על יסוד הודאתו בעבירות תקיפה, פציעה בנסיבות מחמירות והחזקת סכין, בכך שתקף אדם על רקע סכסוך כספי ולאחר מכן שב למקום, מצויד בסכין ארוכה. המבקש רדף אחר המתלונן, שהתגונן מפניו ותוך כך נגרם לו חתך באצבעו, שנדרש לתפירה ולניתוח. בית משפט השלום השית על הנאשם עונש מאסר לתקופה של שנה, במצטבר לתקופת מאסר מותנה לתקופה של ארבעה חודשים, בצד ענישה נלווית. ערעור המבקש לבית המשפט המחוזי נדחה וכך גם בקשת רשות הערעור, במסגרתן צוין כי אין מדובר בעונש מחמיר.

ע"פ (מחוזי מר') 29248-08-22 אלבאז נ' מדינת ישראל (19.12.2022): במקרה זה הורשע המערער, שיח' קהילה ללא עבר פלילי, לאחר שמיעת ראיות, בעבירות איומים ופציעה בנסיבות מחמירות, בכך שהטיח אבן גדולה בראשו של עורך דין, פצעו ואיים עליו, וזאת על רקע סכסוך אזרחי. בית משפט השלום קבע מתחם עונש הולם שנע בין 12 ל-36 חודשי מאסר בצד ענישה נלווית והשית על הנאשם עונש מאסר לתקופה של 20 חודשים, בצירוף מאסר מותנה קנס ופיצוי. המערער הגיש ערעור על הכרעת דין, שנדחה ועל גזר הדין, שהתקבל, כך שנקבע כי עונש המאסר בו על המערער לשאת יעמוד על 16 חודשים, וזאת בשל תרומתו לחברה ונסיבותיו האישיות.

ראו אף סקירת הפסיקה בפסקה 41 בעניין עליאן. 56. עבירות האיומים והחזקת הסכין שלובות במעשי הפציעה וכרוכות ביתר התנהלותו האלימה של הנאשם. עם זאת, לשם שלמות התמונה, אציין אף בהקשרן, במנותק מעבירות הפציעה, את מדיניות הענישה הנוהגת.

57. אשר לעבירת האיומים: "עיון בפסיקה מעלה כי טווח הענישה בעבירת איומים הוא רחב מאוד, תלוי נסיבות הקשורות למספר האיומים, טיבם ומיהות מושאם, ונע בין מאסר מותנה לבין מאסר בפועל לתקופה של מספר חודשים" (ת"פ (שלום ת"א) 29115-09-18 מדינת ישראל נ' מתנה, פסקה 17 (20.11.2022); ראו הפסיקה המוזכרת שם).
- בעניינו, מדובר באיומים שיש למקמם ברף הגבוה: הנאשם אמר למתלונן כי ירצח אותו, בפניו, ותוך שהוא מכין עצמו לפגוע בו.
58. אשר לעבירת החזקת הסכין: "נמצא מנעד הענישה החל ממאסר על תנאי ו/או של"צ ועד למספר חודשי מאסר בפועל", והכל בהתאם לנסיבות החזקתה ולמטרות החזקה (ת"פ (מחוזי ת"א) 5852-10-21 מדינת ישראל YEZOUUM פסקה 16 (3.10.2022); ראו הפסיקה המוזכרת שם).
- נוכח הבאת הסכין למספרה, הסוואתה טרם התקיפה, השימוש בה במהלכה ופציעת המתלונן באמצעותה, נסיבות ביצועה הן בדרגה החמורה ביותר האפשרית.
59. אשר לעבירת הכשלת השוטר, נקבעו מתחמי ענישה הנעים בין מאסר מותנה לתקופת מאסר קצרה, שניתן לשאתה בעבודות שירות (עניין אבו ראס, פסקה 14; ת"פ (מחוזי ב"ש 21339-04-17 מדינת ישראל נ' יעקב (3.12.2018)). נזכיר כי בעבירה זו קבע המחוקק עונש מינימום לתקופה של שבועיים ועד שלוש שנות מאסר. בעניינו, על פי עובדות כתב האישום בהן הודה, התנגד הנאשם למעצרו, בדרך של השתוללות וניסה למנוע את איזוקו בכך שאחז את ידיהם של השוטרים. מבוקשו של הנאשם היה להתחמק מידי השוטרים ולא לפגוע בהם פיזית ומידת האלימות בה נקט אינה גבוהה; כך עולה אף מדוחות הפעולה ותיעוד מצלמות האבטחה. בנסיבות אלו, מבלי להקל ראש, אין משום חומרה יתרה, אך הן מצטברות למעשיו הקודמים של הנאשם, כחלק ישיר מהתנהלותו הפרועה והאלימה, ואף אותן יש לבטא, במידה המתונה והמתאימה, במתחם העונש ההולם.
- סיכום: מתחם העונש ההולם בנסיבות עניינו
60. במוקד יש להציב את תכנון העבירה; ההצטיידות מלכתחילה בשני כלי תקיפה העשויים לגרום נזק משמעותי ובעיקר בסכין חדה מאוד; הסוואתם טרם התקיפה; נחישות הנאשם, ששוב ושוב ניסה לפגוע במתלונן באמצעות הלופה והסכין; הנזק שנגרם בפועל ופוטנציאל הנזק העצום שהיה יכול להיגרם, למתלונן ולאחרים. בהינתן אלה, עצמת הפגיעה הרבה בערכים המוגנים ומדיניות הענישה המחמירה, נע מתחם העונש ההולם בין 15 ל-42 חודשי מאסר, בצד ענישה נלווית ומרתיעה, לרבות פיצוי משמעותי לקרבן העבירה.
- גזירת עונש הנאשם בתוך המתחם

61. בהתאם להוראות סעיף 40יא לחוק, בגזירת עונשו של נאשם, רשאי בית המשפט להתחשב בהתקיימות נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, תוך איזון בין השיקולים השונים (ע"פ 280/23 מדינת ישראל נ' Ibrahim Yahia Alnour Abker, פסקה 9 (18.5.2023)) והכל במסגרת מתחם העונש ההולם. לא נטען וממילא אין לקבל כי עניינו של הנאשם מצדיק סטייה ממתחם זה, לקולה, משיקולי שיקום או לחומרה, משיקולי הרתעת הרבים. הנסיבות המחמירות יחסו של הנאשם לעבירה ולמתלונן
62. זכותו של כל אדם לעמוד על חפוטו ואין לזקוף ניהול משפט לחובתו. בצד זאת, לא ניתן לשקול לטובת מי שבחר לנהל משפטו את לקיחת האחריות, פיצוי הקרבן חסכון בזמן שיפוטי ובזמן עדים - ובפרט כאשר אלה נדרשים לשחזר חוויה טראומטית ומהימנותם מוטלת בספק - נתונים שניתן להתחשב בהם בהתאם להוראות סעיף 40יא(4) ו-5 לחוק.
63. אלא שעניינו של הנאשם חורג מעבר להכחשת המיוחס לו ולכך יש ליתן משקל משמעותי ורב בעת גזירת דינו. באופן בוטה ומקומם, לאורך כל ההליך, משלבי החקירה ועד טיעוני הצדדים לעונש, התייחס הנאשם אל עצמו כקרבן ההתרחשות החריגה והמסוכנת אותה חולל ויזם, ואף הרהיב עוז לומר כי נפצע ממספריים חדים שהחזיק המתלונן; מדובר בטענה שקרית (פסקה 86). אף טענותיו בנוגע לכך שהותקף בתחילת האירוע על ידי המתלונן ונאלץ להגן על עצמו ובנוגע לאופן בו נהג בו המתלונן לאחר מעצרו היו מוגזמות וחוטאות לתמונת המצב המדויקת (פסקות 74 ו-75; פסקה 91).
64. הנאשם זלזל בחומרת פציעותיו של המתלונן וטען כי מדובר "כולה חתך ברגל שלו"; "חתך זה כלום זה נחתך וכלום סוגרים תופרים נסגר" (ת/4א, עמ' 32 - 33). הוא נשמע אומר, אף אם דבריו אלה לא תומללו, לאחר שהוא מביט היטב בתמונות הפצע כי: "מגיע לך יא מנייאק, יותר מזה..." (מונה 1:23:02 לתיעוד הודעתו הראשונה) ומאחל לו "שיהיה לו סימן כזה בפנים להראות שהוא מנייאק" (ת/4א, עמ' 31, ש' 26-27).
65. לגישתו הקרבנית של הנאשם ולהטחת אשם במתלונן התייחסתי במסגרת הכרעת דין (פסקות 46 ו-86). בזמן, הקצר אמנם, בין הרשעתו לבין הדין בו נשמעו טיעוני הצדדים לעונש לא חל כל שינוי באופן יחסו להתנהלותו שלו באירוע ולמתלונן. הנאשם התפרץ מספר פעמים, חזר על טענתו כי אחז רק בלופה, התמקד בקשייו במעצר: "עוד מעט שנה אני פגוע נפשית... אני גמור נפשית יותר מכל אחד אחר", וטען כי הוא זה שהותקף: "אני הותקפתי שם ריבונו של עולם, הותקפתי בצורה מגעילה, אין לי כוח לשמוע, יש לכם כל הסרטונים, כמה בעיטות הוא נתן לי כמה הותקפתי, מאיפה הבאת את הדבר הזה, הלופה לא יכולה לדקור לא כלום, תרחם על בן, הבן הזה סתם נתן עדות. יש לכם כל הסרטונים והמכות שהוא נתן לי ברחוב, מכות בראש של בן, הולך אחורה ורץ ונותן לי בעיטה, איפה התמונות האלה. יש לי כאב בלב"; "רציתי לדבר איתו, הוא תקף אותי"; "הוא התחיל איתי. נמאס לי מזה, עוד מעט שנה".

66. התייחסות חריגה ובוטה זו למתלונן, סירובו להפנים את משמעות מעשיו והשלכותיהם הקשות, העדר כל אמפטיה אנושית או חרטה על הנזק הנרחב והקשה שגרם לאדם אחר, משליכה מהותית על מידת אשמו של הנאשם. בפעמים הספורות שציין כי הוא "מתחרט ומצטער" כורך זאת הנאשם בנזק שנגרם לו ובטענות כי המתלונן פצע עצמו (סוף ת/5א; פסקה 117). מסקנתי, לאחר התרשמות ממושכת מהנאשם, במסגרת המשפט ובפרט - במהלך עדותו, כי יש צורך בהרתעתו מפני ביצוע עבירות נוספות ומפגיעה נוספת במתלונן וכי קיים סיכוי ממשי כי זו תושג על ידי החמרה ברכיבי עונשו (סעיף 40 לחוק). הנאשם אכן טען כי "אני לא אלך לאף אחד... אני למדתי ואני יודע לוותר" אך דברים אלה הם מהשפה ולחוץ ואיני נותנת בהם אמון. טינתו היוקדת למתלונן, עדיין, מלמדת על הסיכון האצור בו. רישומו הפלילי של הנאשם

67. הנאשם ביצע המיוחס לו על אף קיומו של מאסר מותנה לתקופה של שלושה חודשים, שהושת עליו כחצי שנה בלבד לפני האירוע (ת"פ 41029-07-20 (שלום ת"א) מדינת ישראל נ' מלול (8.2.2023)). בתיק זה הורשע הנאשם בשני תיקים שצורפו זה לזה, שתי עבירות איומים ושתי עבירות תקיפה וכן עבירת היזק לרכוש במזיד והחזקת סמים לצריכה עצמית שבוצעו במהלך יולי ואוגוסט 2019. מעבר לכך לחובתו הרשעה נוספת, מינואר 2023, שעניינה החזקת סמים לצריכה עצמית בלבד. מדובר ברישומים שאינם מכבידים, כשלעצמם, והנאשם אכן נדון בגינם לעונשים שרכיביהם הם כספיים וצופי פני עתיד, אך עם זאת הם רלבנטיים מאוד לענייננו וסמוכים בזמן, וכאמור, כוללים גם מאסר מותנה; לכך משמעות שאינה מבטלת לחובת הנאשם.

הנסיבות אותן יש לשקול לזכות הנאשם

נסיבותיו האישיות המורכבות של הנאשם ומצבו הנפשי והבריאותי

68. לאחר שמיעת טיעוני הצדדים לעונש הגשה לעיוני חוות דעת מטעם הפסיכיאטר המחוזי שנערכה בעניין הנאשם במסגרת הליכי המעצר ביום 5.9.2023. אעיר, כי עולה מכותרתה כי הוכנה במסגרת הליכי המעצר על יסוד החלטתי שלי, אך הדבר לא היה זכור לי בעת שמיעת הראיות.

69. חוות הדעת מצאה כי הנאשם, יליד שנת 1961, כבן 62 שנים בעת ביצוע העבירה, כשיר לעמוד לדין ואחראי למעשיו, מפרטת את קורותיו ומצביעה על נסיבות חיים כואבות, לרבות אובדן בני משפחה ובעיות נפשיות מהן סבל לאורך השנים, חלקן בשל שימוש בחומרים משכרים. מחוות הדעת עולה אף כי בסמוך למעצרו סבל הנאשם מכאבים בציסטה.

70. לא מצאתי כי לנסיבות חייו של הנאשם, שהן אכן קשות ומורכבות, היתה השפעה על ביצוע העבירות; הדבר אף לא נטען. אני ערה אף לכך שגם בתיקו הקודם מצא בית המשפט להתחשב "בנסיבות אישיות מורכבות" וכי אותה התחשבות לא מנעה הסתבכותו החוזרת של הנאשם תוך תקופה קצרה בעבירות דומות. ועדיין, ראוי לשקול לקולה את גילו המתקדם, מצוקותיו, מורכבות אישיותו ורקעו הבריאותי, גופני ונפשי כאחד, בעת בחינת העונש שיש לגזור עליו שכן מצאתי בסיס לקבוע כי הפגיעה של עונש מאסר בנאשם חורגת מהשלכותיה - הקשות והאינהרנטיות - בנוגע לכל אדם (סעיף 40א(1) לחוק). רישונו של הנאשם במרחב הציבורי

71. כפי שצינתי בהכרעת הדין, תיאורו של הנאשם את אלימות המתלונן, ואחרים, כלפיו בשלביו האחרונים של האירוע, רחוק מלשקף דברים כהווייתם. מעבר לכך, התנהלות הנאשם גם בשלב זה, קללותיו וניסיונותיו להתחמק מידי המחזיקים בו, ניסיונות שלעיתים אף צלחו, וסירובו למסור את הלופה, כאשר בשלב זה טרם אותרה הסכין, עוררו חשש ממשי שמא יפגע פעם נוספת במתלונן. התרשמתי כי התנהלות המתלונן נדרשה לשם נטרול הנאשם "ולא נועדה בעיקרה להשפיל... או להכאיב. בנסיבות אלו, אין לנאשם להלין אלא עצמו, ואף כי אכן מדובר במראות שאינם קלים לצפייה... אין לנתקם מהקשרם ומהתמונה הכוללת" (פסקות 91-93). כאשר הניחו לנאשם - הוא שב וניסה לתקוף את המתלונן (דקה 6:25 לסרטון הכניסה לחנות; דקה שביעית לסרטון בלפור). המשקל שיש לתת אפוא לתחושות הנאשם (שנאבק אף בשוטרות שהגיעו למקום, כפי הודאתו וכפי העולה מתחילת דקה 9 לסרטון בלפור) בהקשר האופן בו הוחזק ברשות הרבים נמוך. שהותו של הנאשם במעצר ובפיקוח אלקטרוני
72. מעבר לעובדה כי את ימי המעצר מאחורי סורג ובריא, יש לקזז מעונשו של הנאשם, אתחשב בהיותו של הנאשם נתון לתקופה ממושכת במעצר שתנאיו קשים ממאסר (ע"פ 7768/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (18.7.2019)); ראו הודעת המאשימה מיום 14.7.2024 לפיה בעת שליחת ההודעה שהה הנאשם 232 ימים במעצר).
73. הנאשם שהה אף 106 ימים בפיקוח אלקטרוני, ללא חלונות פיקוח, בעיר ירוחם, במנותק ממסגרת חייו עובר למעצרו. מדובר בתקופה של כשלושה חודשים ומחצה, שאף אם אין לנכותה מתקופת המאסר על פי מפתחות קבועים מראש ראוי להתחשב בה (ע"פ 7768/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקות 25 ו-43 (20.4.2016)).
74. פירוט הנסיבות בסעיפים 40ט ו-40יא לחוק, אלו הקשורות לביצוע העבירה ואלו שאינן קשורות אליה, אינו גורע מסמכות בית המשפט לשקול נתונים נוספים. בעניינינו, העובדה כי כתב האישום לא דייק בניסוח טיב ההתרחשויות, לרבות הכלי שגרם לפגיעה, כאשר מירב הנתונים היו ידועים מראש וכלולים בחומר החקירה, אף אם לא פגעה בהגנת הנאשם במישור קביעת אשמתו, ראוי לבוא לידי ביטוי, אף אם לא רב, בעונש שיש להשית עליו. מצאתי להתחשב אף בכך שאחת הטענות העובדתיות כנגד הנאשם לא הוכחה (ראו סיפה פסקה 4 לעיל).
75. בהכרעת הדין התייחסתי לטענות בנוגע למחדלי חקירה (פסקות 120-124). לא מצאתי כי יש בהן כדי לקפח הגנתו בשלב קביעת אחריותו הפלילית. לא נתבקשתי להדרש למחדלים אלה בשלב גזירת העונש וממילא, בנסיבות העניין, איני סבורה כי להן השפעה בהקשר העונש שראוי להטיל עליו. סיכום: מקומו של הנאשם בתוך מתחם העונש ההולם

76. יחסו של הנאשם לעבירה ולמתלונן, על המסוכנות הנגזרת מיחס זה, ורישומו הפלילי הסמוך והרלבנטי - גם אם כזה שאינו מכביד - הם בעלי משקל ממשי לחובתו ולנתונים אלה המשמעות הרבה ביותר, בצד הצורך הברור בהרתעתו האישית מפני עשיית דין עצמית בכוח הזרוע. מנגד, קיימים נתונים נוספים הראויים להתחשבות, על אף שמשקלם המצטבר נמוך ממשקלם של נתוני החומרה שלעיל. אקח בחשבון את מצבו הבריאותי והנפשי של הנאשם, הגם שחלק מהתדרדרות מצב זה היא פרי בחירותיו של הנאשם הוא ואת הקושי הטמון עבורו בריצוי עונש מאסר ממושך. בהינתן אלה, ולאור הקביעות העובדתיות בהכרעת הדין שאינן בהלימה לתזה בכתב האישום בנוגע לאופן הפגיעה, כאשר יש ליתן הדעת אף למעצר הממושך ולתקופת הפיקוח האלקטרוני, איני מקבלת עתירת המאשימה למקם הנאשם בקצה העליון של מתחם העונש ההולם. המקום הראוי לנאשם, באיזון מכלול השיקולים, על משמעותם השונה, הוא השליש האמצעי של מתחם העונש ההולם, גם אם על רף גבוה בשליש זה.
- פיצוי המתלונן
77. יש מקום להטלת פיצוי כספי משמעותי שישולם למתלונן. נזקיו של אלה משמעותיים ואינם נוגעים רק לפגיעה הפיזית בלבד, שתוצאותיה עדיין ניכרות על גופו, אלא אף לנזקים הנפשיים ולפגיעה במעמדו ובתדמיתו.
78. סעיף 77(א) לחוק קובע כי: "הורשע אדם, רשאי בית המשפט לחייבו, בשל כל אחת מן העבירות שהורשע בהן, לשלם לאדם שניזוק על ידי העבירה סכום שלא יעלה על 258,000 שקלים חדשים לפיצוי הנזק או הסבל שנגרם לו". הוראת חוק זו נועדה לסייע לקורבנות העבירה לקבל "סעד ראשוני", וליתן ביטוי, גם אם חלקי ובלתי מלא לנזקים הממשיים שנגרמו. הערכת גובה הפיצוי תעשה על דרך האומדנה, וקרבת העבירה אינו נדרש להוכיח בצורה מדויקת, ועל יסוד ראיות, את נזקיו. הפיצוי מותיר בידי הנפגע אפשרות להליך אזרחי נגרר אותו יוכל לנהל תוך יתרון דיוני וראייתי על פי המנגנונים ודיני הראיות שנקבעו בעניין (דנ"פ 5625/16 אסרף נ' טווק (13.9.2017)).
79. ברור לחלוטין כי מצבו הכלכלי של הנאשם הוא בכי רע, ועל רקע עונש המאסר בו עליו לשאת, אינו צפוי להשתפר במהרה. נתונים אלה יבואו לכדי ביטוי בהימנעות מהטלת קנס כספי, לצד הטלת התחייבות צופת פני עתיד להימנע מביצוע עבירות, אך לא ניתן להתחשב בהם בהקשר הטלת הפיצוי או גובהו. נקבע: "מחמת אופיו ותכליתו האזרחיים של הפיצוי, ובדומה לעניינים אחרים שבמשפט האזרחי, מוקד ההסתכלות איננו ביכולתו של הפוגע-העבריין. המוקד הוא בעניינו של נפגע העבירה, בהכרה בפגיעה בו, ובהטבתה" (ע"פ 8449/17 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 51 (16.6.2019)).
80. על פי קריטריונים אלה, יש לפסוק עבור המתלונן סכום משמעותי, גם אם ברור כי יכביד על הנאשם; אף סכום זה רחוק מרחק רב מלכסות את נזקי המתלונן, על כל מאפייניהם, אליהם נדרשנו לעיל.
- חפיפת העונש למאסר המותנה שהוטל על הנאשם בתיק קודם
81. סעיף 58 לחוק קובע כי: "מי שהוטל עליו עונש מאסר בשל עבירה נוספת והופעל נגדו עונש המאסר על תנאי, ישא, על אף האמור בסעיף 45, את שתי תקופות המאסר בזו אחר זו, זולת אם בית המשפט שהרשיעו בשל העבירה הנוספת ציווה, מטעמים שירשמו, ששתי התקופות כולן או מקצתן יהיו חופפות". הכלל הוא צבירות תקופת המאסר המותנה למאסר המושט בתיק בו יש להפעילו.

82. בעניין מזראיב נקבע כי: "ככל שגדלה מידת הזיקה בין העבירה הנוכחית לבין העבירה שבגינה הוטל עונש המאסר המותנה, כך תיטה הכף לטובת החלת ברירת המחדל של צבירת עונשים על פני החלתם בחופף...". ועוד: "בעניינו, לא נמצאו טעמים המצדיקים השתת העונשים באופן חופף, כחריג לכלל של הצטברות עונשים. אדרבה, נוכח עברו הפלילי של המערער והעובדה ששב לסורו בחלוף זמן מועט ביותר, חרף המאסרים המותנים אשר הוטלו עליו בגין ביצוע מעשים דומים בעבר אשר כשלו מלהרתיעו, נוטה הכף בבירור לכיוון ברירת המחדל של צבירת עונשים... זאת גם נוכח העובדה שעונש המאסר על תנאי שנגזר על המערער לא מילא, וזאת בלשון המעטה, את תכליתו ההרתעית" (ע"פ 2336/16 מזראיב נ' מדינת ישראל, פסקה 32 (14.12.2017)).
83. וביישום ההלכה לעניינו; על הנאשם נגזר, בסמוך מאוד לאירוע מושא כתב האישום, מאסר על תנאי לתקופה של שלושה חודשים, למשך שלוש שנים, "אם יעבור עבירה לפי פקודת הסמים או עבירת איומים או עבירת תקיפה מסוג כלשהו". מבלי לדון בסוגיית החלתו של המאסר המותנה על עבירות הפציעה, עבירת האיומים בה הורשע הנאשם, על יסוד הודאתו (והוכחה אף בעדות המתלונן) מפעילה תקופת תנאי זו.
84. בתקופת התנאי לא די היה על מנת להרתיע את הנאשם; גם התנהלותו במהלך המשפט ויחסו לעבירה ולמתלונן, מצביעים על כך שעל פניו אין בנמצא טעמים לסטות מהכלל הנוגע לצבירת המאסר המותנה לעונש בעניינו. ועדיין, לפני משורת הדין, נוכח משך תקופת המאסר שאשית עליו, ומצבו הנפשי והבריאותי, חלק מתקופת התנאי ירוצה בחופף לעונש המאסר בתיק שבכותרת.
- סוף דבר
85. אני גוזרת על הנאשם את העונשים הבאים:
- א. מאסר בפועל לתקופה של 30 חודשים. מתקופה זו יש לנכות את הימים בהם היה נתון הנאשם במעצר ממש, בין כתלי הכלא.
- ב. עונש המאסר המותנה שהוטל על הנאשם בת"פ 41027-07-20 (שלום ת"א) יופעל כך שחודשיים ממנו יצטברו לעונש המאסר שבתיק שבכותרת וחודש יחופף לו.
- סך הכל יישא הנאשם בעונש מאסר לתקופה של 32 חודשים, בניכוי ימי מעצרו על פי רישומי שב"ס.
- ג. 6 חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר, שלא יעבור כל עבירת אלימות או החזקת סכין או איומים או ניסיון לבצע עבירות אלו.
- ד. חודש מאסר על תנאי למשך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר, שלא יעבר עבירת הכשלת שוטר במילוי תפקידו או ניסיון לעברה.
- ה. פיצוי למתלונן בסך 15,000 ₪. הפיצוי ישולם עד ליום 8.9.2024.
- ו. התחייבות בסך 1,500 ₪ להימנע מביצוע עבירות אלימות, איומים או החזקת סכין וזאת למשך שנתיים מהיום. לא יצהיר הנאשם על התחייבות כאמור, יאסר ל-10 ימים, תקופה שתצטבר לתקופת מאסרו.
86. המוצגים, ככל שישנם בתיק זה, יטופלו בהתאם להחלטת קצין משטרה מוסמך. עם זאת, את ת/1, הלופה, ששמשה את הנאשם ככלי תקיפה במהלך האירוע, אין להשיב לו.
- זכות ערעור לבית-המשפט המחוזי בתל-אביב יפו תוך 45 יום מהיום.
- ניתן היום, י"ח תמוז תשפ"ד, 24 יולי 2024, במעמד הצדדים.